

ГОЛОВКО К. В.,

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри конституційного
і адміністративного права факультету
права та міжнародних відносин
*Державного некомерційного
підприємства «Державний університет
«Київський авіаційний інститут»*

УДК 342.7

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.1.121>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ ПСИХІАТРИЧНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ: ІНФОРМАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

У статті досліджено особливості адміністративно-правового регулювання надання психіатричної допомоги в Україні в контексті інформаційного аспекту. Зосереджено увагу на аналізі правового режиму доступу до медичної інформації, порядку отримання інформованої згоди, гарантіях захисту персональних даних осіб із психічними розладами, а також обмеженнях доступу до відомостей про психічне здоров'я третіх осіб. Підкреслено, що інформація про психічний стан особи належить до чутливих категорій персональних даних, обробка яких підлягає посиленому правовому регулюванню.

Здійснено огляд ключових нормативно-правових актів, зокрема Конституції України, Основ законодавства про охорону здоров'я, Цивільного кодексу України, Законів України «Про психіатричну допомогу» та «Про захист персональних даних». Особливу увагу приділено аналізу положень щодо обов'язку лікаря надавати пацієнту повну та доступну інформацію про його стан, методи лікування і можливі наслідки, а також нормам, що регламентують отримання інформованої добровільної згоди на психіатричне втручання. Встановлено, що законодавство передбачає окрему процедуру надання примусової допомоги на підставі рішення суду, однак існує низка прогалин у механізмах судового та адміністративного контролю.

Досліджено правовий режим конфіденційності відомостей про психічне здоров'я та обмеження на їх розголошення без згоди особи, окреслено межі дозволеного розкриття інформації третім особам відповідно до чинного законодавства. Розглянуто також новачки, пов'язані з цифровізацією системи охорони здоров'я, зокрема інтеграцію даних у систему eHealth та відповідні ризики для інформаційної безпеки.

Наголошено на досягненнях національного законодавства у сфері забезпечення інформаційних прав психіатричних пацієнтів, водночас вказано на його розпорошеність, застарілість окремих норм, недоліки у правозастосуванні та потребу в оновленні правових механізмів з урахуванням сучасних викликів та європейських стандартів. Обґрунтовано необхідність подальшої гармонізації нормативної бази та впровадження незалежного нагляду за дотриманням прав людини у психіатричних закладах.

Ключові слова: *психіатрична допомога, адміністративно-правове регулювання, інформована згода, медична інформація, персональні дані, конфіденційність, лікарська таємниця, права пацієнтів, доступ до інформації, охорона психічного здоров'я.*



Holovko K. V. Administrative and legal regulation of psychiatric care provision in Ukraine: the informational aspect

The article examines the peculiarities of administrative and legal regulation of the provision of psychiatric care in Ukraine in the context of the informational aspect. The focus is placed on the analysis of the legal regime of access to medical information, the procedure for obtaining informed consent, guarantees for the protection of personal data of individuals with mental disorders, as well as restrictions on access to information regarding the mental health of third parties. It is emphasized that data concerning a person's mental health fall under the category of sensitive personal information and are therefore subject to enhanced legal protection.

The article provides an overview of the key legal acts, including the Constitution of Ukraine, the Fundamentals of Ukrainian Health Legislation, the Civil Code of Ukraine, the Laws of Ukraine "On Psychiatric Care" and "On the Protection of Personal Data." Special attention is given to the analysis of legal provisions concerning the physician's obligation to provide the patient with complete and comprehensible information regarding their health status, treatment methods, and potential consequences, as well as the norms regulating the provision of voluntary and informed consent to psychiatric intervention. It is established that the law provides for a separate procedure for involuntary care based on a court decision, although several shortcomings remain in the mechanisms of judicial and administrative oversight.

The legal regime of confidentiality of mental health information and the limitations on its disclosure without the patient's consent are explored. The article outlines the boundaries of lawful data sharing with third parties under current legislation. Additionally, it addresses recent developments related to the digitalization of the healthcare system, including the integration of patient data into the eHealth system and the corresponding risks to information security.

The article highlights the achievements of national legislation in ensuring the informational rights of psychiatric patients while also identifying its fragmentation, the outdated nature of certain provisions, shortcomings in enforcement, and the need to modernize regulatory mechanisms in line with contemporary challenges and European standards. The necessity of further harmonization of the legal framework and the introduction of independent oversight mechanisms in psychiatric institutions is substantiated.

Key words: *psychiatric care, administrative and legal regulation, informed consent, medical information, personal data, confidentiality, medical secrecy, patients' rights, access to information, mental health protection.*

Актуальність проблеми. Важливість порушеної в статті проблематики зумовлюється комплексом правових, соціальних та етичних чинників, що супроводжують надання психіатричної допомоги в сучасних умовах. З огляду на особливу вразливість осіб із психічними розладами, питання правового регулювання доступу до інформації про стан психічного здоров'я, порядок отримання інформованої згоди, захист персональних даних та конфіденційність медичних відомостей набувають особливого значення.

Особливої актуальності набуває проблема забезпечення балансу між правом особи на охорону психічного здоров'я та захистом її приватності, з одного боку, і потребою суспільства у правомірному доступі до певних категорій психіатричної інформації – з іншого. Це вимагає ретельного правового регламентування меж дозволеного втручання в інформаційну сферу особи, чіткої процесуальної регламентації інформованої згоди, а також посилення гарантій від незаконного збору, зберігання чи розголошення медичних даних.



Таким чином, аналіз адміністративно-правового регулювання надання психіатричної допомоги в інформаційному аспекті є своєчасним і необхідним з огляду на потребу вдосконалення національного законодавства, забезпечення правової визначеності та дотримання прав і свобод однієї з найбільш уразливих категорій громадян.

Мета статті – комплексний аналіз адміністративно-правового регулювання надання психіатричної допомоги в Україні крізь призму інформаційного аспекту, зокрема дослідження правового режиму доступу до медичної інформації, порядку отримання інформованої згоди, механізмів захисту персональних даних осіб із психічними розладами, а також обмежень щодо розголошення відомостей про психічне здоров'я. Крім того, одним із завдань було виявити сильні сторони та прогалини чинного правового регулювання, сформулювати пропозиції щодо його вдосконалення відповідно до європейських стандартів і сучасних викликів цифровізації.

Поняття «адміністративно-правове регулювання» є достатньо складним, багатоаспектним та динамічним явищем, що зумовлено безперервною трансформацією суспільних відносин, на які воно спрямоване. Зважаючи на постійні зміни в системі публічного управління, соціальних викликах та модернізацію державної політики, це поняття потребує періодичного теоретико-правового переосмислення та уточнення. Відтак категорія «адміністративно-правове регулювання» є дискурсивною, відкритою до інтерпретацій і змістовного оновлення залежно від контексту правозастосування й наукового підходу.

Що ж до визначення поняття «адміністративно-правове регулювання надання психіатричної допомоги», можемо погодитись з думкою Р. Колодчиної, яка визначила його як діяльність органів публічної адміністрації, яка спрямована на упорядкування, охорону та розвиток суспільних відносин у сфері надання психіатричної допомоги в Україні, що здійснюється за допомогою адміністративно-правових засобів з метою забезпечення прав осіб із психічними розладами та тих осіб, які перебувають у групах ризику погіршення психічного здоров'я; усунення дискримінації при доступі до загально-медичних, соціальних, освітніх послуг; запобігання, попередження, реабілітації і профілактики психіатричних захворювань та дотримання гарантій реалізації права на охорону психічного здоров'я [11].

Інформація про психічне здоров'я людини належить до категорії особливо чутливих персональних даних, що потребують посиленого правового захисту, й спрямоване на баланс між правом особи на охорону здоров'я та інформацією про свій стан, необхідністю захисту конфіденційності та приватності особи.

Адміністративно-правове регулювання психіатричної допомоги ґрунтується на низці законодавчих актів України.

Основний Закон України гарантує кожному право на охорону здоров'я (ст. 49) та визначає, що ніхто не може зазнавати втручання в його особисте життя, а збір, зберігання і використання конфіденційної інформації про особу без її згоди не допускаються, крім випадків, визначених законом (ст. 32) [1].

У «Основах законодавства України про охорону здоров'я» (далі – Основи) [3] чітко визначено основні положення щодо права пацієнта на медичну інформацію та її правовий захист. Так, відповідно до статті 39, повнолітній пацієнт має гарантоване право на отримання повної та достовірної інформації про стан свого здоров'я, що включає право на ознайомлення з медичною документацією, яка його стосується. Водночас законодавець передбачає, що у випадку неповнолітніх осіб або осіб, визнаних недієздатними, відповідне право на доступ до інформації про стан здоров'я реалізується їхніми батьками, опікунами чи іншими законними представниками. Медичний працівник зобов'язаний надавати таку інформацію в доступній для сприйняття формі, забезпечуючи пацієнта відомостями про діагноз, запропоновані методи лікування, можливі ризики та прогноз розвитку захворювання.

У свою чергу, стаття 40 Основ закріплює правовий режим лікарської таємниці, встановлюючи імперативний обов'язок медичних працівників та інших осіб, яким стала відома інформація про стан здоров'я пацієнта у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків, зберігати конфіденційність таких відомостей. Розголошення інформації про



хворобу, діагноз, методи лікування та інші відомості медичного характеру допускається виключно за наявності добровільної згоди пацієнта або в інших випадках, прямо передбачених законом.

Стаття 43 Основ та ст. 285 Цивільного кодексу України [4] закріплюють вимогу про інформовану добровільну згоду пацієнта на медичне втручання, окреслюючи, що ніхто не може бути примушений до лікування, окрім випадків, встановлених законом.

Спеціальним нормативно-правовим актом, що комплексно регулює сферу надання психіатричної допомоги, є Закон України «Про психіатричну допомогу» від 22 лютого 2000 року № 1489-III [2]. Цей закон визначає правові, організаційні та інституційні засади надання психіатричної допомоги в Україні та містить низку важливих положень, присвячених інформаційно-правовим аспектам взаємодії між медичними закладами і пацієнтами.

Зокрема, закон встановлює, що інформація про психічний стан особи, факт звернення за психіатричною допомогою, перебування на обліку чи лікуванні у відповідному закладі належить до категорії конфіденційної і не підлягає розголошенню без згоди пацієнта, за винятком випадків, прямо передбачених законодавством. Окрему увагу в законі приділено визначенню порядку надання інформованої згоди пацієнта (або його законного представника) на проведення психіатричного огляду, госпіталізації чи застосування методів лікування. Крім того, у законі передбачено гарантії захисту персональних даних осіб, яким надається психіатрична допомога, із врахуванням їх особливого правового статусу.

Закон також окреслює процедури можливого обмеження прав і свобод пацієнтів з урахуванням тяжкості психічного розладу, стану особи та потенційної небезпеки для себе або оточення, забезпечуючи водночас механізми судового та адміністративного контролю за дотриманням законності у таких випадках.

З метою реалізації положень Закону України «Про психіатричну допомогу» приймаються підзаконні нормативно-правові акти, зокрема постанови Кабінету Міністрів України та нормативні накази Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ), які конкретизують процедурні аспекти надання психіатричної допомоги та деталізують інформаційні механізми її забезпечення.

Так, МОЗ України затверджує типові форми документів, пов'язаних із реалізацією прав пацієнтів у сфері психіатричної допомоги. Зокрема, встановлено форми усвідомленої письмової згоди на проведення психіатричного огляду та госпіталізації (форми № 003-8/о та № 003-9/о), що є обов'язковими для застосування в медичних закладах.

Крім того, наказом МОЗ від 24 березня 2016 року № 240 [7] затверджено Правила застосування фізичного обмеження та/або ізоляції в закладах надання психіатричної допомоги, які регламентують порядок, підстави та межі застосування таких заходів з урахуванням прав людини та клінічної доцільності.

У контексті оновлення нормативної бази постановою Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2024 року №467 затверджено новий Порядок організації психіатричної допомоги у разі застосування судом примусових заходів медичного характеру [8], який деталізує адміністративно-процедурні механізми взаємодії між судами, психіатричними установами та іншими суб'єктами, а також містить положення щодо ведення відповідної медичної та адміністративної документації.

Важливе значення в адміністративно-правовому регулюванні надання психіатричної допомоги в Україні має Закон України «Про захист персональних даних» №2297-VI від 01.06.2010 р. [9], який охороняє приватність будь-якої інформації про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути ідентифікована. Дані про стан здоров'я віднесені законом до спеціальних (чутливих) категорій персональних даних, обробка яких допускається лише за згодою суб'єкта або в рамках визначеної законом необхідності (наприклад, для охорони здоров'я, медичного обслуговування за умов забезпечення таємниці).

Закон зобов'язує володільців персональних даних (зокрема, медичні заклади, лікарі) забезпечувати режим конфіденційності і належний захист таких даних від несанкціонованого доступу. Контроль за дотриманням законодавства про захист персональних даних



здійснює Уповноважений Верховної Ради з прав людини (омбудсман), який має повноваження перевіряти розпорядників даних і складати протоколи про адміністративні правопорушення. Закон також передбачає створення незалежного органу – Національної комісії з питань захисту персональних даних, що перебуває на стадії законодавчого формування

За порушення інформаційних прав у сфері психіатричної допомоги законодавством встановлена юридична відповідальність, зокрема адміністративна та кримінальна. Кодекс України про адміністративні правопорушення (КУпАП) містить ст. 188-39, що передбачає штрафи за порушення законодавства про захист персональних даних [5].

Кримінальний кодекс України (ККУ) у ст. 145 встановлює кримінальну відповідальність за умисне розголошення лікарської таємниці медичним працівником або іншою особою, якій вона стала відома по роботі, якщо таке діяння спричинило тяжкі наслідки [6].

Таким чином, українське право встановлює достатньо суворі покарання за неправомірне розголошення відомостей про психічний стан пацієнтів.

Окремо слід відзначити й новачки в законодавстві про психіатричну допомогу. Так, напочатку 2025 року було прийнято Закон України «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні» № 4223-ІХ від 15.01.2025 [10], який набирає чинності у 2026 році. Він вводить сучасні підходи до надання психосоціальної допомоги та включає норми про цифрові послуги у сфері психічного здоров'я (ст. 23) і електронні реєстри (ст. 41). Зокрема, передбачено створення державних реєстрів саморегульованих організацій та надавачів послуг у сфері психічного здоров'я, інтегрованих з іншими національними реєстрами. Й хоча новий закон більше стосується організації та професійної діяльності у системі охорони психічного здоров'я, його імплементація відбуватиметься із дотриманням вимог законів про інформацію та персональні дані.

Тепер розглянемо більш детально ключові інформаційні аспекти надання психіатричної допомоги, до яких належать: 1) правовий режим доступу до медичної інформації; 2) порядок отримання інформованої згоди; 3) захист персональних даних психічнохворих осіб; 4) обмеження доступу до відомостей про психічне здоров'я інших осіб.

Правовий режим доступу до медичної інформації є одним з основних елементів адміністративно-правового регулювання у сфері надання психіатричної допомоги, оскільки забезпечує реалізацію одного з фундаментальних прав пацієнта – права на інформацію про стан власного здоров'я.

Відповідно до статті 39 Основ законодавства України про охорону здоров'я [3], повнолітній пацієнт має право на повну та достовірну інформацію про свій діагноз, методи лікування, прогноз перебігу захворювання та ризики, що пов'язані з медичним втручанням. Право на доступ до медичної інформації також мають законні представники осіб, які визнані недієздатними або не досягли віку, встановленого законом для самостійного прийняття рішень щодо лікування.

У сфері психіатричної допомоги відповідні норми конкретизуються у Законі України «Про психіатричну допомогу». Стаття 26 цього закону визначає обов'язок лікаря-психіатра надати пацієнтові (з урахуванням його психічного стану) інформацію про стан його психічного здоров'я, методи лікування, можливі ризики та права, що виникають у зв'язку з наданням допомоги. Водночас закон допускає обмеження доступу до такої інформації у разі, якщо її розкриття може завдати шкоди пацієнту або оточуючим. У таких випадках рішення ухвалюється консиліумом лікарів і підлягає фіксації в медичній документації [2].

Таким чином, правовий режим доступу до медичної інформації у психіатрії базується на принципі балансу між автономією особи та необхідністю захисту її інтересів, що вимагає особливого професіоналізму з боку медичних і адміністративних органів.

Порядок отримання інформованої згоди є однією з ключових гарантій дотримання прав людини при наданні психіатричної допомоги, що має особливе значення в умовах можливого обмеження особистої свободи та автономії особи. Інститут інформованої згоди регламентується нормами Основ законодавства України про охорону здоров'я (ст. 43), Цивільного кодексу України (ст. 285), а також спеціальним Законом України «Про психіатричну допомогу» (статті 6, 11, 26).



Відповідно до чинного законодавства, психіатрична допомога може надаватися виключно за добровільною, усвідомленою та письмово зафіксованою згодою пацієнта, якщо інше не передбачено законом. Така згода передбачає попереднє інформування особи про діагноз, цілі та методи лікування, можливі ризики та наслідки, альтернативні підходи та прогноз. Зміст і форма інформованої згоди регламентуються відповідними формами МОЗ (наприклад, №003-8/о та №003-9/о), які мають бути підписані пацієнтом (або законним представником) та медичним працівником.

Особливості психічного стану пацієнтів потребують додаткових гарантій, зокрема перевірки здатності особи усвідомлювати зміст запропонованих дій. У випадках, коли особа визнана недієздатною або є малолітньою, згоду надає її законний представник. У разі загрози життю чи здоров'ю пацієнта або оточуючих психіатрична допомога може надаватися без згоди, але виключно на підставі судового рішення [12].

Таким чином, порядок отримання інформованої згоди є правовим інструментом забезпечення поваги до гідності, автономії та прав психіатричного пацієнта, а його дотримання є обов'язковим елементом правомірного надання медичної допомоги у сфері психіатрії.

Захист персональних даних осіб, які отримують психіатричну допомогу, є критично важливим елементом адміністративно-правового регулювання у сфері охорони психічного здоров'я, що обумовлено особливо чутливим характером відповідної інформації. Відповідно до Закону України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 р. № 2297-VI [9], відомості про стан здоров'я належать до спеціальної (чутливої) категорії персональних даних, що підлягають посиленому правовому режиму охорони.

Закон України «Про психіатричну допомогу» [2] деталізує цей підхід, визнаючи конфіденційними всі відомості, що стосуються психічного стану особи, факту звернення по допомогу, перебування на обліку або лікуванні в психіатричному закладі. Такі дані можуть бути оброблені, використані або передані виключно за наявності усвідомленої письмової згоди пацієнта (або його законного представника) або на підставах, прямо передбачених законом (наприклад, у межах кримінального провадження чи для забезпечення надання невідкладної медичної допомоги).

Медичні працівники, соціальні працівники, суди, органи слідства та інші особи, яким у зв'язку з виконанням службових обов'язків стали відомі відповідні відомості, зобов'язані дотримуватися режиму конфіденційності. Порухення встановленого порядку тягне за собою юридичну відповідальність – адміністративну (ст. 188-39 КУпАП) або кримінальну (ст. 145 КК України).

Таким чином, законодавство України формує цілісну систему правових гарантій захисту персональних даних осіб з психічними розладами, яка спрямована на запобігання дискримінації, стигматизації та порушенню права на приватність, і відповідає європейським стандартам у цій сфері.

Обмеження доступу до відомостей про психічне здоров'я третіх осіб є одним із центральних принципів правового регулювання у сфері психіатричної допомоги, спрямованим на захист приватного життя та запобігання стигматизації осіб з психічними розладами. Закон України «Про психіатричну допомогу» прямо встановлює, що інформація про психічний стан особи, факт звернення по допомогу або перебування на лікуванні є конфіденційною та може бути розголошена лише за згодою цієї особи або в межах виключень, визначених законодавством [13].

Передача таких відомостей третім особам можлива лише за умови надання письмової усвідомленої згоди пацієнта або його законного представника, і виключно в інтересах самого пацієнта. Без згоди особи розкриття інформації допускається лише у випадках, прямо передбачених законом – зокрема, за письмовим запитом суду, органів слідства, прокуратури чи у разі, коли це необхідно для організації надання невідкладної допомоги тяжкохворій особі.

Законодавство також містить додаткові запобіжники, зокрема заборону зазначення психіатричного діагнозу у листках непрацездатності без згоди пацієнта, а також обмеження на аудіо-, фото- і відеофіксацію пацієнтів під час отримання ними психіатричної допомоги.



Відповідні дії без згоди особи визнаються порушенням лікарської таємниці та можуть стати підставою для юридичної відповідальності [13].

Таким чином, режим обмеження доступу до відомостей про психічне здоров'я третіх осіб є інструментом реалізації права на недоторканність приватного життя та частиною комплексної системи гарантій, спрямованих на захист особи в умовах надання психіатричної допомоги.

Адміністративно-правове регулювання надання психіатричної допомоги в Україні загалом забезпечує базові гарантії прав пацієнтів і відповідає ключовим європейським стандартам. Водночас у цій сфері існує низка системних недоліків, які обмежують ефективність провозастосування та можуть створювати ризики для дотримання прав людини.

До основних проблем можна віднести такі: 1) *фрагментарність і застарілість нормативної бази* (Закон України «Про психіатричну допомогу» прийнято ще у 2000 році, і попри низку змін, його структура та термінологія значною мірою застаріли. Законом не охоплено окремі адміністративні процедури (зокрема, механізм контролю за закладами, стандарти ведення документації, перевірки законності примусового лікування тощо); 2) *недостатня деталізація процедур інформованої згоди та оцінки дієздатності пацієнтів* (не розроблено єдиного стандарту оцінювання здатності пацієнта надавати усвідомлену згоду, що створює ризик формального підходу до її отримання. Практика отримання згоди часто не супроводжується належним інформуванням); 3) *обмежений судовий та адміністративний контроль за примусовими заходами* (формально існує процедура судового погодження примусової госпіталізації, однак на практиці вона часто перетворюється на формальність. Відсутній ефективний механізм оскарження пацієнтом дій лікарів поза рамками примусової госпіталізації, зокрема щодо тривалості лікування, зміни діагнозу, застосування обмежень тощо); 4) *недостатній захист персональних даних у зв'язку з впровадженням електронної системи охорони здоров'я* (впровадження електронної системи охорони здоров'я (eHealth) відбувається без достатньо чіткого розмежування доступу до чутливої інформації про психічний стан особи. Відсутній окремий стандарт захисту психіатричної інформації в цифровому середовищі, що створює ризики витоку або неналежної обробки таких даних); 5) *недостатня підготовка персоналу в частині прав людини* (значна частина фахівців не має належної підготовки з етичних і правових аспектів надання психіатричної допомоги. Часто спостерігається формальний підхід до прав пацієнтів або навіть їх ігнорування під приводом «медичної доцільності»).

Висновки. Адміністративно-правове регулювання надання психіатричної допомоги в Україні є важливою складовою забезпечення права кожної особи на охорону психічного здоров'я, доступ до медичної інформації та захист її приватного життя. Проведене дослідження свідчить про наявність у національному правовому полі базового нормативного підґрунтя, яке охоплює як загальні законодавчі акти, так і спеціалізовані норми, зокрема положення Закону України «Про психіатричну допомогу» та відповідних підзаконних нормативно-правових актів, що регламентують порядок надання психіатричних послуг.

Станом на теперішній час адміністративно-правове регулювання у сфері психіатричної допомоги в Україні демонструє позитивну динаміку розвитку, однак потребує подальшого вдосконалення шляхом розширення гарантій процесуального захисту, посилення міжвідомчої координації та впровадження правозахисних механізмів у практику психіатричних установ. За умови подолання вказаних недоліків можна забезпечити повну відповідність вітчизняного правового регулювання міжнародним стандартам у сфері охорони психічного здоров'я.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.



2. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22 лютого 2000 р. № 1489-III / *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 19. Ст. 143. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14>.
3. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 р. № 2801-XII / *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 4. Ст. 19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>.
4. Цивільний кодекс України // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40–44. Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення // *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
6. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III // *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
7. Міністерство охорони здоров'я України. Наказ від 24.03.2016 № 240 «Про затвердження Правил застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, та форм первинної облікової документації». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0570-16#Text>.
8. Про затвердження Порядку організації психіатричної допомоги у разі застосування судом запобіжних заходів до особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру або вирішувалося питання про їх застосування: постанова Кабінету Міністрів України від 26 квіт. 2024 р. № 467. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/467-2024-%D0%BF#Text>.
9. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI // *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 34. Ст. 481. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>.
10. Про систему охорони психічного здоров'я в Україні: Закон України від 21.09.2023 № 4223-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4223-20#Text>.
11. Колодчина Р.В. Адміністративно-правове регулювання надання психіатричної допомоги в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2022. 225 с. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u145/dis_kolodchina.pdf.
12. Богданець А.В. Нормативно-правове забезпечення надання психіатричної допомоги в примусовому порядку // *Право та інновації*. 2024. № 16. С. 305–310. DOI: 10.36550/2522-9230-2024-16-305-310. URL: <https://pravo.cusu.edu.ua/index.php/pravo/article/view/480/498>.
13. Мельник А.В. До проблеми правового регулювання психіатричної допомоги // *Медичне право України: правовий статус пацієнтів в Україні та його законодавче забезпечення (генезис, розвиток, проблеми і перспективи вдосконалення): матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Львів, 17–18 квіт. 2008 р.)*. Львів, 2008. С. 172–178. URL: https://medicallaw.org.ua/uploads/media/02_172_01.pdf.

